

TÁRSASTÁNC ÉS TÁNCOKTATÁSTÖRTÉNET, ÉS A MAGYAR MŰVELŐDÉSI INTÉZET TÁNCOKTATÓ KÉPZÉSE

Történeti előzmények

A XVIII. század óta hazánkban már rendszeresen működő táncmesterek iránti tömeges igény a XIX. század első felében jelenik meg, egyidejűleg a magyar polgárosodással. Szerepet játszott ebben a reformkor nemzeti öntudatra ébredése is, amely új magyar tánc kultúrát kívánt.

A Bécsi Kongresszust kísérő báli élet szolgált például a csekély számú, de erősödő pest-budai polgárságnak, de a vidéki nemesség is igyekezett a kastélyaiban folyó társasági életét bálokkal színesíteni. Ezek a társasági események alkalmasak voltak a fiatal nemzedék bemutatására, az új nemzedék bevezetésére a társasági életbe, egyben a forrongó reformgondolatok megbeszélésére is. Az 1825 óta megrendezett balatonfüredi Anna bálok, és a pozsonyi diétához kapcsolódó báli események dúsították a magyar táncéletet.

Az első XIX. századi táncmesterek a vidéket járó vándorszínész társulatokból kerültek ki. A társulatok előszeretettel keresték fel a nagyobb települések mellett a megyei székhelyeket és a vidéki kastélyokat is, ahol mecénásokat reméltek. Sokszor néhány hétig egy helyben maradván oktatták a helyi fiatalságot a tánc lépésekre, a báli koreográfiákra és az illemre egyaránt.

A szintársulatok táncmesterei egyben az előadott színdarabok táncosai is voltak. A színpadi előadásokon látható táncos tudásuk nagy tekintélyt szerzett nekik a nézők körében, népszerűségük elősegítette a tánctanfolyamok létrejöttét. 1834. novemberében a Hét választófejedelemhez címzett fogadóban 8-12 éves leány- és fiúgyermekek tanulhattak balettet, magyar táncokat és társasági táncokat azzal a nem titkolt céllal, hogy a későbbiekben a színpadi táncosok utánpótlásául szolgáljanak.

Az első nyilvános tánciskoláról az 1836-os évből vannak adataink. Ezt Szöllősy Szabó Lajos működteti, aki emellett polgári magánházakban is tanít. Farkas József táncmester neve is gyakran előfordul a gyér korabeli forrásokban. Farkas a magyar tánc nemzeti karakterét balettes elemekkel ötvözte, s ez a szintetizálás biztosította a báli táncok, társastáncok létrejöttének lehetőségét.

Az első tánciskolát a magyar táncosok elbocsátásával feloszlatták ugyan, de 1837-ben a Pesti Magyar Színház megnyitásával új lehetőség nyílt a színpadi táncművészeti munkára és a táncoktatásra is.

Ebben az időben idegen, főleg osztrák és német balettmesterek is működtek hazánkban, és derekasan torzították, karakterizálták a magyar táncanyagot. A magyar táncanyag hívei ezért is igyekeztek megmenteni, újraalkotni és stilizálni a táncokat. A reformkor csúcán 1841-ben alkotta meg Szöllősy a Környágyart, melyre Rózsavölgyi Márk szerzett zenét. A korabeli lapokban megindult a tánckritika is, amely szintén népszerűsítette a tömegesen megjelenő magyaros stílusú báli táncokat.

Az 1848-as forradalom és szabadságharc időszakában a reformkori tánctanárok nemcsak a magyar tánc kincs színpadra vitelével és betanításával bizonyították nemzeti érzelmeiket, hanem a harcokban való részvétellel is. A szabadságharc utáni önkényuralom és passzív rezisztencia nem kedvezett a báli

táncéletnek és a táncoktatásnak sem. A táncélet a kiegyezés után lendült fel ismét.

A táncoktatás megindulása az Osztrák-Magyar Monarchiában

A század utolsó harmadának évtizedeire is az volt a jellemző, hogy első sorban színésztáncosok oktatnak. A színházi plakátokon hirdették meg, hogy a társulat tagjai magyar és divatos társasági táncokat oktatnak. A Nemzeti Színház balettszkolájában végzett művészek, táncosok is vállaltak táncoktatást.

A 80-as 90-es években főleg a székesfehérvárosban szaporodnak el a tánciskolák, de a nagyobb vidéki városokban, megyeszékhelyeken is működnek. Működtetésükhöz hatósági engedély kellett, melyet iparengedéllyel rendelkező személyek kérhettek a rendőrkapitányságoktól. A tánciskolákat gyakran másfajta iparral rendelkezők működtették, mint akik megkapták a „táncoktatási iparengedélyt”.

A monarchia fejlettebb területeinek mintájára két rendeletben szabályozták a táncoktatással kapcsolatos kritériumokat. Az 50.743/1986-os Belügyminisztériumi rendelet meghatározta a tánc oktatásának feltételeit. Az oktatói engedély kiadásánál kitértek az oktatásra használt helyiség alkalmasságára, felszereltségére, a zenekíséretre, a csoportbeosztásra, a képzés időtartamára. Ezek az elsősorban formai elvárások nem írták elő a táncoktatási szakmai végzettség megszerzését. Bárki oktathatott, aki kiváltotta az ehhez szükséges rendőrhatalósági engedélyt.

Mivel a tánctanítási iparengedély kiadásakor a szakmai kritériumokat nem vizsgálták, ezért hamarosan maga a szakma fogja megszervezni érdekvédelmi szervezetét, melynek működése a táncos szakmai fejlődést is előtérbe helyezi.

A korabeli táncoktatókat Baljós Bertalan szervezte egyesületté, aki nagykorösi tánctanárként működött. Ezzel a kissé d'artagnan-i mondattal szólítja egyesülésre a táncmestereket: „Egy az összesért, összes az egyért!” Felhívása nyomán 59 táncoktató alakította meg a Magyarországi Tánctanárok Egyesületét 1891-ben. Ez a szakmai egyesület aztán kisebb megszakításokkal és ellenegyesületek garmadájával a II. világháborúig működött.

A tánciskolákkal kapcsolatos későbbi 25.797/1906-os rendelet már szigorított a feltételeken. A tánciskolai működtetés engedélyét csak „jó erkölcsű magyar állampolgár” kaphatta meg. Táncot az a személy oktathatott, aki szakavatottságát „alapszabályokkal bíró és tánctanítói tanfolyamot fenntartó táncmesterei egyesülettől nyert képesítő igazolvánnyal, oklevéllel igazolja”. A szakmai hozzáértést igazoló oklevelet a Magyar Királyi Belügyminisztérium látta meg, az engedély kiadására csak ezután kerülhetett sor.

A Baljós Bertalan által vezetett táncoktatási egyesület megszervezte a szakmai oktatást is. A képzés mellett a tánctanárok szakmai ellenőrzését és a szaktanácsadást is feladatuknak tekintették. Az egyesület tisztikara döntése szerint oklevelet kaphattak azok a személyek, akik legalább 10 éve oktatnak. A többieknek kinevezett vizsgabizottság előtt kellett szakmai hozzáértésüket bizonyítani. 1898-ban indították meg az oktatók képzését Magyarországi Tánctanárok Egyesületének Képezője néven.

Bár a képezde oktatói tanfolyam volt, a beiratkozás előfeltételeként csak a 4 elemi iskolát követelték meg. Ez kedvező volt a művészek, táncosok számára, akik a korabeli polgári iskolákat nem járták végig, de sokszor gyermekkoruktól részt vettek a táncéletben. A három hónapos képzést Kinszky Károly vezette, aki a Német Császárságban Berlinben kapott mozgásművészeti képesítést. Bodnár Károly táncmester F. A. Zorn német táncpedagógus könyvének lefordításával segítette a tánc-tanítást. A könyv elsősorban a balett alapokat ismertette, társastánc koreográfiákat és illemtant is tartalmazott.

Kinszky és Bodnár elismert táncmestereként német és osztrák oktatói továbbképzéseken is taníthattak. A hallgatók összesen 72 órát tanultak, majd három hónap elteltével vizsgát tettek. A vizsgázott hallgatók oklevelet kaptak.

Ez a kezdeti tanfolyam a későbbiekben bővült, és az oktatást új könyvekkel is segítették. Herczenberger József Táncz-szalonn c. könyve, majd Róka Pál Táncművészeti szaktankönyve lett az oktatás alapja. Ez a könyv elméleti részeiben foglalkozik a tánc egészségügyi kérdéseivel is, és magas erkölcsi követelményeket állít az oktatók elé. Jelentős szakmai kiadvány Mangold Gusztáv Tánckedvelők könyve, melyben az Operaház olasz balett-mestere Mazzantini Luigi adja közre táncos és koreográfiai ismereteit.

Az Egyesület vezérkara rendszeresen látogatta a német és osztrák oktatói továbbképzéseket. Ezekről elhozták az új tánc-lépéseket és báli koreográfiákat, a táncokhoz való új zenék kottáit. Az egyesület szakmai lapot is működtetett Tánc-tanítók Lapja címmel.

A XX. század elején a szakmai oktatás a következő nagyobb területekből állt: alapállások, alapmozdulatok, alaplépések, kargyakorlatok, illem és bókok, táncfigurák. A tanult táncok nagyobb része a magyar társastáncok közül való volt: Körmagyar, Díszpalotás, Sétapalotás, Sormagyar. A külföldi társastáncok közül főleg a valcer, a francia négyes, a cotillon és polka oktatása folyt.

A táncoktatók munkássága a századfordulótól a második világháborúig

A XX. század elején szakmai körökben kezdeményezett, a szakmai oktatásban szükségesnek tartott továbblépés igényét nagyban visszavetette az a tény, hogy a táncképzésbe csekély általános előképzettséggel rendelkező ember jelentkezett. Ezért a klasszikus balett lejegyzéseit, a táncjel-írást nem tudták meghonosítani. Maga a társadalom is igénytelenebb volt, mint a németországi, ahol balett alapokkal rendelkező sokoldalú szakembereket képeztek a legegyszerűbb bálók rendezésére is. Táncoktatóink zöme még mindig csak álmodott az állandó tánciskoláról, és elsősorban vándor tánc-tanítóként működött.

A XX. század elején kisebb elmozdulások azért vannak, amit maga a kor követel meg. Mivel az európai országok polgárai egyre nagyobb érdeklődéssel fordulnak a modern társasági élet felé, ennek hazai hatásai is vannak. Nő a tánciskolák száma, az iparos és kiskereskedő réteg és a kistisztviselők szívesen látogatják a tanfolyamokat a kisebb településeken is. Sokak számára az áhított tisztviselői pálya érvényesülési technikái közé tartozott a társadalmi viselkedés ismerete. Korabeli hirdetésekben olvasható a pályaválasztást segítő eszközként a tánciskolai táncok és az illem ismerete.

A nagy tánc-koreográfiák (Francia négyes, Palotás) kiüresednek, helyükre benyomulnak a modern táncok, amelyek elsősorban az Amerikai Egyesült Államokban keletkeznek, és

gyorsan meghódítják Nyugat-Európát is. Egy későn megjelent kiváló szakkönyv, Saphir Imre 1909-es Táncművészete még megcsillantja a régi tánc-kultúrát, de ez elsősorban a monarchia konzervatívabb köreinek szól.

A divatos táncok az európai német és francia továbbképzésekről jutnak el hozzánk az új, merészebb, modernebb szórakoztató zenével együtt. 1913-ban már nálunk is hódít a tangó, a boston, one-step, ragtime. A régi magyar társastáncok helyett divatba jön a szupécárdás.

Az új, elsősorban párokra és nem csoportos báli táncokra épülő tánc-kultúra kivívta az egyház rosszallását, rontva ezzel a táncoktatók nálunk amúgy is alacsony presztízsét.

Tomcsányi Lajos jámbor jezsuita útmutatásai a tánc-csalatban:

1. Nem szabad táncmulatságot rendezni. (De, ha mégis – ez tőlem van:)
2. Nem szabad a tánc-hoz fuvolázní, hegedülni, vagy zongorázní (de, ha mégis),
3. Az ifjúságnak ezen nem szabad részt venni (de, ha mégis)
4. Akkor nem szabad a gyermekeknek a táncmulatságot szemlélni.

Természetesen ezek az intelmek csak keveseknél találtak meghallgatásra. A XIX. század forgó és húzó tánc-sémái helyett a generációs váltás előtérbe helyezi a mozdulatok sokrétűségét, erejét, kifejezőkészségét, illetve nének vélt csavart mozdulatokat, és új lazább illemszabályokat. A monarchia első világháború előtti anakronisztikus merev társadalma természetesen sokat fékez a heves táncújdonságok rohamán. A tánciskolák lelkes ifjai hamarosan az első világháború csatatereire kerülnek, a hölgyek pedig a termelésbe. Munkavállalásuk hozzájárul emancipációjukhoz, ami a világháború utáni időszakban tömegesen megváltoztatja viselkedésüket, szórakozási szokásaikat.

Az első világháború után, a trianoni döntés után, sok táncmester már az elszakított területeken működött, ezért nem meglepő, hogy az 1924-ben tartott oklevél revízióra csak 260 októató jelentkezett.

A 20-as évek konzolidációja, és rövid konjunktúrája ismét elindította a bálók és a táncos szórakozás formáit. Felerősítette a folyamatot a rádió és a gramofon elterjedése, melyekkel bár-mikor lehetett a tánc-hoz tánczenét biztosítani. Akár otthon, vagy egy lakásban a baráti társaságok is táncra perdülhettek. A 30-as évektől az amerikai revüfilmek is hozzájárultak ahhoz, hogy felértékelődjön a tánc szerepe.

1925-ben belügyminisztériumi rendeletekkel szabályozták a tánc-tanítást, melyet oklevélhez kötöttek. A rendeletek az 1922-ben megalakult Magyar Tánc-tanítók Országos Szövetsége által kiadott oklevelet ismerték el, melynek birtokában az októatók Nyilvános Tánc-tanítási engedélyt kaptak. A szövetség 1926-tól hathónapos tanfolyamokon októatta a leendő táncoktóatókat három szakon. Az akkor éppen virágzó mozdulat-művészet volt az egyik táncág, a klasszikus balett és az általános táncoktóató szak mellett. A képezde működése nyomán 1937-ben 220 vidéken működő táncoktóatót tartanak nyilván. A fővárosban igen nagyszámú októatói gárda működött, számuk elérí a 230-at. **A képezde Róka Gyula tánc-könyvét használta az egységes tananyag és követelményrendszer érdekében.**

Az októatók emellett kénytelenek voltak „naprakészek” lenni a 30-as 40-es évek divattáncáiban, melyek főleg az angol-szász és amerikai területekről származtak. A tánclemezeket gyakran külföldről kellett behozniuk, de sok tánciskolában

működtek zongoristák is. Az amerikai revüfilmek nyomán megindult a hazai „fehér telefonos” filmek gyártása, melyek mindig tartalmaztak divatos slágereket és táncbetéteket. A filmek azt sugallták, hogy a jó táncstudással nagy karriert lehet elérni. A második világháború idején „az egy nap a világ” hangulatában sem hanyatlott le a táncélet. Mivel a korszak polgári illemszabályai szerint a fiatalok főleg csak a tánciskolákban, vagy a nyilvános táncos szórakozóhelyeken, tánc közben felkéréssel ismerkedhettek, ezért ezek a helyek nagyon népszerűek voltak.

A bálókat társadalmi rétegenként tartották. Az összefonódott nagytőkés és magyar arisztokrata réteg nagyon sok bált tartott, de az iparosok, kereskedők, kisebb települések is megtartották táncos rendezvényeiket. A korabeli újságok képekkel és a résztvevők felsorolásával népszerűsítették a bálókat. A sok táncos esemény indokolta az oktatók évenkénti képzését. Az általuk oktatott illem és etikett ismerete pedig továbbra is elengedhetetlen része volt a társadalmi érvényesülésnek. A 20-as, 30-as, 40-es évek táncmesterei gyakran segítettek a műkedvelő színházi előadások munkáját is. A képezdében végzett oktatók mellett megjelent a táncosokból verbuválódott oktatói réteg is, és a „kontárok” is, akik oklevél hamisítással próbáltak boldogulni. Erős konkurencia harcra utal a többszöri szabályozás, az 1926 előtti oklevelet birtoklók vizsgabizottság előtti újrajvizsgáztatása, a felülvizsgálati pecsétek alkalmazása.

A második világháború utáni Rákosi korszakban a kultúrpolitikát a táncműfajokkal szembeni elfogultság jellemezte. Előtérbe helyezték a néptáncot és a klasszikus balettet. A dzsessztánc kevés támogatást kapott, a társastáncokat pedig kispolgárinak nyilvánították. A tánciskolák az ellenőrizhetetlen magánzférával voltak kapcsolatban, ahová akármikor beszivároghatott a divatos nyugati zene és viselkedés.

Ennek ellensúlyozására 1950-ben a Népművelési Minisztérium báli táncpályázatot írt ki. A pályázatra beérkezett táncok nem terjedtek el, továbbra is az észak- és dél-amerikai eredetű társastáncok hódítottak. Kiszámú, de legendás tánciskolák működtek ebben az időben Budapesten és a nagyvárosokban, amelyekbe járni szinte egyenrangú volt a szabadság kifejezésével. Természetesen ezekben igen szolid és merev tananyagú oktatás folyt. A társastáncok a 60-as évek elején majd akkor lesznek ismét népszerűbbek, amikor a Szovjetunióban a „fejlett szocializmus” kultúrája megindítja az amatőr művészeti tánc csoportokat, és szorgalmazza a „kulturált szórakozás” táncos formáit.

A szocialista kultúrpolitika az iskolai oktatás kiegészítéseként elindítja a szabadidőben folyó népművelést, melyhez intézményhálózatot hoz létre. A kultúrházakban, majd művelődési házakban megindul az amatőr művészeti mozgalom egyik műfajaként a társastánc mozgalom.

Hazánkban a táncoktatókat és társastáncoktatást 1950-58-ig a Művelődési Minisztérium Zenei Főosztálya irányította. Később a Zeneművész Szakszervezet és a Népművelési Intézet Táncosztálya foglalkozott az oktatókkal. Az Intézetben 1951-ben jött létre a Társastánc Pedagógus Munkaközösség. Szakmai törekvéseik szerint a társastáncok ízléses táncolási formájával és stílusával szeretnék megismertetni a fiatalságot. A szocialista országokban – főleg az NDK-ban és Csehszlovákiában – sokszínű társastáncélet és versenyztetés folyt. A tánc csoportokat támogató szovjet kultúrpolitika is meggyőző erővel hatott. Ezek hatására, és a korabeli táncoktatók ambiciózus munkája nyomán az 1960-as években megindult az amatőr versenyztetés.

Ezek a tendenciák ismét felvetették az intézményes képzést, amelyben nagy szerepet játszik a Magyar Művelődési Intézet jogelődje, a Népművelési Intézet is.

A képzést a Színművészeti Főiskola táncrendezői szakán indították el átképző tanfolyam formájában, 1955-ben és 57-ben. Ezt követően rendszeres továbbképzéseket tartott a 60-as években a Művészeti Szakszervezetek Szövetsége is. Az Állami Balett Intézet 1967-ben indította el Társastánc Oktatóképző tanfolyamát, majd jogutódja a Magyar Táncművészeti Főiskola képzett társastánc tanárokat. Ez az oktatás kisebb megszakításokkal a mai napig folyik, 2000-től a főiskola évenként indít évfolyamokat.

Társastáncoktató képzés a Népművelési Intézetben

A társastánc klubok módszertani irányítása 1964-től a Népművelési Intézet Táncosztályának feladata volt. Az intézet szakemberei által összeállított táncanyagokból és népművelési ismeretekből felkészítést és vizsgáztatást tartanak. A vizsgáztatás után az oktatók működési engedélyt kapnak. 1964-ben 59 pedagógus tett vizsgát az intézetben.

A társastánc mozgalom újabb fejlődése miatt, elsősorban az új táncanyagok megismertetésére és egységes oktatási anyag létrehozására 1972-ben az intézet 2 éves felsőfokú képzést tartott azoknak az oktatóknak, akik az Állami Balett Intézetben 1969-ben végeztek. Ennek a képzésnek másik tematikai elgondolása az volt, hogy népművelői, közösségteremtő szemléletet adjanak az oktatóknak.

A táncanyagot széles skálán oktatták. Néptáncok, történelmi társastáncok, tánciskolai táncok, versenytáncok, és dzsessztréning szerepeltek a gyakorlati szakmai anyagban. A néptánc oktatását az indokolta, hogy a korabeli táncversenyeken a standard táncok között versenyztetették a csárdást, mint báli táncot. A táncos szakmai anyagot módszertannal egészítették ki, amely táncstílusonként más és más volt. Az év közbeni, nagyobb részben elméleti oktatást nyári gyakorlati tánc táborok egészítették ki. Az 1974-ben zárult tanfolyamot vizsga zárta le.

A továbblépést az 5/1976 sz. KM rendelet alapozta meg. A rendelet háttérében az áll, hogy a szaporodó öntevékeny művészeti csoportok számára szakmailag képzett, de a közösségteremtéshez értő népművelési szemléletű csoportvezetőket képezzenek, akik a helyi közösségekben és helyi kulturális hálózatban működni tudnak.

A rendelet előírta, hogy művészeti csoportot csak megfelelő szakképesítéssel lehet vezetni. A szakképesítést az intézet által kiállított működési engedély volt, melyet 3 kategóriában állítottak ki. A C kategóriás működési engedély alapfokú képzést jelentett. Ez a képzés négy féléves (két éves) volt.

A B kategóriás működési engedélyt adó tanfolyam szintén 2 éves középfokú oktatás volt, melyet kiegészített volna egy 1 éves felsőfokú képzés az A kategória megszerzéséért. A kategóriás képzés viszont nem jött létre.

Ennek a rendszernek több előnye is volt. A képzés a korabeli szakemberek által összeállított tematika szerint indult meg, s ennek nagyszerűségét a későbbi évek gyakorlata igazolta. A történelmi táncoktól a kezdő-haladó tánciskoláig, gyerektánc koreográfiáktól a szalagavató koreográfiák betanításáig alkalmassá tették a csoportvezetőket a sokszínű, a helyi közösségek által igényelt táncanyag betanítására. Másik előnye az volt, hogy működési engedélyek birtokában az oktatók tiszteletdíjat vehettek fel munkájukért. Sok művelődési házban főállású mű-

vészeti munkatársként alkalmazták az intézetben végzett tánc-
oktatókat. A tanfolyamra felvételi vizsga után lehetett beke-
rülni, amelyen vizsgálták a mozgáskészséget, ritmusérzékét,
mozgásmemóriát. Mivel oktatói képzés folyt, már alapkövetel-
mény volt az érettségi bizonyítvány.

A kulturális minisztérium által jóváhagyott alapfokú képzés
tantervét az alábbi szakemberek hozták létre:

Ásó István, Dr. Czine Mihályné, Csáki Emília, Felczán Béla,
Felczánné Nyíri Mária, Guller János, Dr. Kaposi Edit, H. Kovács
Éva, Köves Gizella, Dr. Novák József, Sarlós Dezső, Simay Zsu-
zsa, Stark Tibor, Szentpál Mária, Szerdahelyi Tünde, Vaikó Pálné,
Vészi János.

Az elméleti tárgyak a közművelődési gyakorlatot és a tánc-
művészetben való elméleti jártasságot segítették. A tanfolyam
mindazonáltal igyekezett gyakorlatias lenni, és a táncórák szá-
ma is megnőtt. A tanfolyam teljes oktatási óraszámja 262 óra
volt. A havi egyszeri oktatás hétvégén zajlott, hogy a vidékiek,
vagy hétköznapokon dolgozó tanfolyami hallgatók is részt tud-
janak venni az oktatásban. Nyári táborral egészítették ki a tan-
évet. Az első tanfolyamokra nagyrészt versenytáncosok kerül-
tek be, közülük sokan voltak országos bajnokok, vagy magasabb
osztályos versenyzők.

Az első tanfolyam 1980 és 82 között jött létre, melyet 39 fő
végzett el. 1982-84-ig újabb 21 fő kapta meg működési engedé-
lyét az intézetben.

Az alapfokú képzés magasabb szintre emelése az 1983-ban
indított B kategóriás tanfolyam feladata volt. Ennek a tanfo-
lyamnak a tananyaga minden tantárgyból emelt szintű ismere-
teket adott. Bonyolult versenytáncfigurák és koreográfiák sze-
repeltek tananyagában. Az előző alapfokú tanfolyamok hallga-
tóij közül 16-an végeztek el az 1985-ben zárult tanfolyamot.

Az amatőr táncosok és táncos közművelődési szakemberek
között nagyon népszerű volt az intézet által szervezett és szak-
mai felügyeletével működő tanfolyam. Gyakorlati anyaga
ugyanis jobban segítette a táncklubokban folyó szakmai mun-
kát, mint a Táncművészeti Főiskola periodikusan indított, ba-
lett centrikus társastáncoktató képzése. A 70-es, 80-as években
a táncsportban 90 %-ban az intézetben képzett oktatók működ-
tek. A táncos gyakorlati tantárgyak vizsgái előtt tánciskolai
kezdő-haladó óravázlatot és éves képzési tervet kellett készíte-
ni. Működési engedélyt a vizsgák letétele után csak az a hallga-
tó kaphatott, aki valamelyik működő tánciskolában hospitált,
vagyis tanítási gyakorlatot szerzett táncoktatásból. Erről a tánc-
iskolák vezetői adtak igazolást.

A tanfolyam az ország megyéiben is népszerű volt, az 1988-
ban két csoportban végzett C kategóriás tanfolyam 46 fős
hallgatóságának 70 százaléka már vidéki volt. A tanfolyamok
szervezését Simay Zsuzsa végezte, és az intézet akkori jeles
munkatársai különböző tantárgyak oktatását vállalták. A szak-
mai oktatásban a budapesti és a megyei táncélet legjobb okta-
tóij vettek részt. Én 1988-ban kapcsolódtam be az intézeti okta-
tás szervezésébe, melyet Simay Zsuzsa és Guller János nyugdíja-
zása után hamarosan egyedül végeztem.

1989-ben az intézet kihelyezett tanfolyamot is indított Bor-
sod-Abaúj-Zemplén megyében, ahol nagy táncélet volt, és sok
oktatóra lett volna szükség. Ezen a tanfolyamon 15 fő végzett.
Kihelyezett tanfolyamok viszont a későbbiekben nem indultak.
Ennek az volt az oka, hogy az intézet budapesti szakembergár-
dáját nem lehetett rendszeresen vidékre vinni.

Az intézeti képzés változásai 1989-től

A képzés rendszerében az új igényekhez igazodva változások
következtek be a hallgatók körében, a tanult tantárgyak vo-
natkozásában, és a végzettség hasznosítása ügyében is. Az új
tendenciák felismerése vezetett ahhoz, hogy változtatásokat
kezdeményezzek a táncos szakemberek segítségével. Ennek kö-
vetkeztében a táncanyagot még szélesebb skálán oktatták. Nép-
táncok, történelmi társastáncok, tánciskolai táncok, verseny-
táncok és dzsessztréning szerepeltek a gyakorlati szakmai a-
nyagban. A néptánc oktatását az indokolta, hogy a korabeli
táncversenyeken a standard táncok között versenyzettették a
csárdást, mint báli táncot. A táncos szakmai anyagot módszer-
tannal egészítették ki, amely táncstílusonként más és más volt.

A 250 órás tanfolyam hivatalosan 460 órássá vált (valójá-
ban a táborokkal 576 órában folyt a képzés). Két éven át, min-
den második hétfőjén 16 órában folyt az oktatás a Népműve-
lési Intézet épületében, majd a Dagály utcai Művelődési Ház-
ban, ahol a kor elvárásainak megfelelő technikai körülmények
voltak. (Öltöző, zuhanyzók, modern oktatási eszközök).

A táncművészeti főiskolai képzés rendszeressé válásáig inté-
zetünkben folyt az országszerte ismert társastáncoktató-képzés.
Erre a 17/1970-es MM rendelet adott lehetőséget. A tanfo-
lyamra a társastáncal, versenytáncal kapcsolatban lévők szé-
les köre jelentkezett 18 éves kortól. A felvételi vizsgán csak
érettségizettek jelenhettek meg, de ekkor vált gyakorivá, hogy
az amatőr versenytáncosok mellett diplomával rendelkező pe-
dagógusok és népművelők is elvégezték kiegészítésként a tanfo-
lyamot.

Az intézet társastánc pedagógus igazolványt adott ki, amit
széles körben tudtak használni a közművelődési intézmények-
ben, iskolákban, és táncoktató vállalkozóként is.

A táncélet további változásai: a versenytáncok és divattán-
cok sportszerű versenyztetése új tantárgyak beállítását tette
szükségessé.

Megnőtt a versenytáncok oktatásának óraszámja, majd
1995-ben új tantárgyként jelentkeztek a divattáncok. A táncok
sportszerű előadásmódja keményebb, a versenytáncok táncolá-
sát jobban elősegítő dzsessztréningek oktatásának igényét hívta
elő. 1997-től sportpedagógia, sportpszichológia oktatását vezet-
tük be. A csoportos versenytáncok oktatásához segítséget nyúj-
tott a formációelmélet és koreográfia. A kor kihívásainak meg-
felelően kulturális menedzser ismereteket is hallgattak a tanfo-
lyam résztvevői. Tanfolyami tervet, óratervet, üzleti tervet is
készítettek.

Az elmúlt évtizedekben a kétéves alapfokú képző elvégzése
után kiadott okmány elnevezése és használhatósága is változá-
sokon ment keresztül:

1990-ig **működési engedélyeket** kaptak a végzett hallgatók.
Az intézet a társastáncoktatás területén 155 Művészeti Oktatói
Működési Engedélyt adott ki.

1991-ben **Alapfokú Társastáncotanárr** minősítésű bizonyít-
ványt kapott 53 fő, 1993-ban 40 fő, 1995-ben 44 fő.

1996-ban visszavonták a 17/1990-es rendeletet, ezért ettől
az időtől az intézetnek csak igazolványt volt joga kiállítani,
mely **Társastánc, Divattánc, Versenytánc kör, csoport, kö-
zösség vezetésére** tett alkalmassá. Ilyen csoportvezető igazol-
ványt 1997-ben 34 fő, 1999-ben 32 fő, 2000-ben 1 fő, 2001-
ben 40 fő, 2003-ban 25 fő és 2005-ben 20 fő kapott.

1996-ban és 1999-ben indítottam meg a **versenytánc tré-
ner továbbképzést**. Ezekben a tanfolyamokon két éves képzés

zajlott, ahol 13-14 fő végzett évfolyamonként. A hallgatók 280 órás oktatás keretén belül a B és A osztályos versenytánc anyagot és a csoportos formációs versenytánc koreografálását tanulták. A tanfolyam elvégzése után **standard-latin versenytánc közösség szakmai vezetésére** kaptak igazolványt. A fenti képzéseken megszerezhető bármely irat birtokában lehetett Magyarországon társastánc tanfolyamokat vezetni, versenytáncot oktatni. Mivel nem volt másik oktatási forma, a magyarországi tánc tanárok jelentős hányada ezzel a képesítéssel rendelkezett. Az intézeti tanfolyamokon szerzett tudással szakszerűen végezték munkájukat, és teremtettek amatőr táncművészeti közösségeket országszerte.

Az intézeti oktatóképzést a 7/1998-as törvény jelentős hátrányba hozta. A törvény megjelenése után az intézetben megszerezhető igazolványok már nem voltak elegendőek bizonyos területeken való működésre, például a művészeti iskolákban, és csakhamar a vállalkozói igazolvány megszerzését is OKJ-s tanfolyamhoz köthették volna, amely a mai napig nem létezik. Az intézet számos erőfeszítést tett ennek megindítására, de az igyekezet kicsorbult a más irányú oktatási koncepció következtében.

Tanfolyami hallgatóink továbbra is elégedettek a képzéssel, viszont nehezményezik, hogy csoportvezető igazolványuk „súlytalanabbá” vált.

A fentiek miatt a jelen képzési rendszerben tanulók összetétele megváltozott. Versenytáncosok kevesebb számban jelentkeznek, vagy kimaradnak az első év után, mert az itt szerzett tudással jó eséllyel indulnak a Táncművészeti Főiskola felvételi vizsgáján.

Mindezen változások ellenére az oktatás tovább folyik az intézetben. Az oktatás 1988-as belépésemtől folyamatos. Ennek egyik oka az, hogy sokan nem tudják vállalni a 8 féléves főiskolai képzést, vagy főállásban más tevékenységet folytatva (igazi amatőrök!) kiegészítésként foglalkoznak táncoktatással. Az intézeti képzésről a táncszakmában jelenleg is pozitívan nyilatkoznak. Az itt szerzett szakmai tudással sokrétű táncoktatói tevékenységet tudnak folytatni. Tanfolyamainkon sokszor járnak hozzánk olyan hallgatók is, akik egyidejűleg a Táncművészeti Főiskola hallgatói. Elsősorban a módszertani, táncpedagógusi felkészítést dicsérik, míg a főiskolán – tömeges véleményük szerint – inkább táncosképzés folyik. Oktatóink elismert szakmai tekintélyek.

Jelenlegi akkreditált képzéseink:

1. A kerettantervhez kapcsolódva iskolai pedagógusoknak tartunk akkreditált táncos továbbképzést **Gyermektársastánc az iskolában** címmel. Ezen a 60 órás tanfolyamon az óvodások-kisiskolások életkori sajátosságainak megfelelő társastánc-ismeret átadása folyik.

2. **Társastánc, versenytánc csoportvezető** címmel indított képzési forma a fentiekben bővebben elemzett négy féléves oktatás, (jelenlegi óraszama 360), melyet 56 órás nyári továbbképző táborral egészítettünk ki. Ez az oktatás NKÖM akkreditációval rendelkezik.

3. Új kezdeményezésként 320 órás **Modern tánc csoportvezető** tanfolyamunk van, melyet a NKÖM akkreditált, s amelyet 8 fő végzett el 2005-ben. Kellő számú jelentkező esetén szeretnénk újra indítani.

4. Akkreditációs eljárásra vár a **Történelmi Táncház Vezető** 120 órás tanfolyamunk, amely régi reneszánsz, barokk és

XIX. századi báli táncok tanítására készít fel. Emellett OKÉV engedélyezésre vár a 120 órás **Standard-latin versenytánc tréner** tanfolyamunk, melyre a csoportvezető tanfolyamot elvégzett hallgatóink jelentkeztek.

5. Továbbképzések:

Nyári tábor keretében, vagy 4-5 napos intenzív képzésként rendszeresen tartunk továbbképzéseket társastáncból, versenytáncból, történelmi táncokból, modern táncból és szalagavató koreográfiákból.

Úgy gondolom, hogy az intézeti képzéseket, továbbképzéseket folytatni kell, mivel a közművelődési hálózatban dolgozó művészeti csoportvezetők elvárják az intézménytől.

Az ország számos kistelepülésén van igény a helyi táncélet megindítására, és különböző táncstílusú csoportok igényes oktatására. Ezekben a településeken a képzésre jelentkező csoportvezetők nem főállásban, hanem munka vagy tanulás mellett kívánnak táncoktatással foglalkozni. Sok helyen kialakult az együttműködés a művészeti iskolák és a közművelődési hálózat között, mivel az iskolai tehetségek a közművelődési intézményekben folytathatják amatőr művészeti pályafutásukat, melynek segítségével táncművészeti csoportvezetőket várnak.

A közművelődési terület elvárásai, és a magukat képezni akaró amatőr táncosok és csoportvezetők igényei, továbbra is indokolják a táncos képzések indítását intézetünkben.

